

มองกระบวนการยุติธรรม ทางอาญาผ่านคดี “บอส”

นับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน “ความยุติธรรม” ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ของไทยถูกตั้งคำถาม และถูกวิพากษ์วิจารณ์มาโดยตลอด คนในสังคมจำนวนมากเห็นพ้องกับคำกล่าวประชดประชันที่ว่า คุณมีไว้ซึ่งคนจน¹ คำกล่าวข้างต้น ถูกนำมาตอกย้ำอีกครั้งกับเหตุการณ์ที่ นายวรยุทธ หรือ “บอส” ได้ขับรถหรูเฟอร์รารีชน ด.ต.วิเชียร กลั่นประเสริฐ ผบ.หมู่งานปราบปรามสน.ทองหล่อ จนเสียชีวิตบริเวณปากซอยสุขุมวิท 47 ในช่วงเช้ามีดของวันที่ 3 กันยายน 2555 และขับรถหลบหนีเข้าไปในบ้านพักเลขที่ 9 ซอยสุขุมวิท 53²

หลังเกิดเหตุ หน่วยงานต้นทางแห่งกระบวนการยุติธรรมไทยอย่างสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และองค์กรอัยการก็ตกเป็นเป้าสายตาของประชาชนมาโดยตลอด เพราะนับตั้งแต่เหตุเกิดในปี 2555 จนถึงปี 2564 เป็นระยะเวลาเกือบ 10 ปี ความคืบหน้าของการดำเนินคดีต่อนายบอสกลับ “บืดเบี้ยว” จนข้อหาบางส่วนขาดอายุความ ทำให้เกิดกระแสวิพากษ์วิจารณ์ถึงความไม่ชอบมาพากลของคดีนี้ มีการขุดคุ้ยการบิดเบือนระบบและกระบวนการสอบสวนของทั้งตำรวจและอัยการอย่างต่อเนื่อง

อันที่จริงแล้ว อุบัติเหตุจากการขับซิ่งรถยนต์และการเสียชีวิตเป็นสิ่งที่เกิดบ่อยครั้ง กรณีของนายบอส จึงไม่ควรจะกลายเป็นปัญหาใหญ่หากมิได้หลบหนีและพยายามบิดเบือนข้อเท็จจริงของคดีในอดีตมีบุคคลผู้มีชื่อเสียงมากมายที่ประสบอุบัติเหตุรุนแรง แต่ก็ได้หลบหนีและให้การดูแลผู้บาดเจ็บหรือครอบครัวของผู้เสียชีวิตอย่างเหมาะสม³ เช่น กรณีนายสมชาย เวโรจน์พิพัฒน์ เจ้าของบริษัทไทยคาร์บอนแอนด์กราไฟต์ จำกัด หรือ “เสี่ยเบนซ์” ซึ่งขับรถยนต์ด้วยความมั่นใจและพุ่งชนรถยนต์ของ พ.ต.ท.จตุพร งามสุวิซชากุล เป็นเหตุให้ พ.ต.ท.จตุพรฯ และภรรยาเสียชีวิต ส่วนลูกสาววัย 12 ปี ได้รับบาดเจ็บสาหัส โดยนายสมชายฯ ได้ยอมรับผิดชอบและชดเชยค่าเสียหายให้กับผู้เสียหายและญาติเป็นจำนวนถึง 45 ล้านบาท⁴ ทำให้เกิดการเปรียบเทียบกับกรณีของนายบอส และสร้างกระแสกดดันให้ภาครัฐดำเนินคดีกับนายบอสอย่างจริงจัง

ประเด็นปัญหา การดำเนินคดี

ภาพ: <https://www.posttoday.com/social/general/174612>

สภาพรถคันก่อเหตุ

แม้กรณีของนายบอสจะเป็นเรื่องส่วนบุคคล แต่ปฏิเสธไม่ได้ว่าอิทธิพลจากเงินตราของการเป็นคนนามสกุลดัง อาจมีส่วนทำให้เกิด**การบิดเบือนคดี**ได้ เช่น ในเช้าวันเกิดเหตุ ตำรวจได้นำตัวคนดูแลบ้านของนายบอสมาอบตัว และอ้างว่าบุคคลดังกล่าวเป็นผู้ต้องหา รวมทั้งมีการนำตัวนักวิชาการมาพบกับทางตำรวจเพื่อนำเสนอวิธีการคำนวณความเร็วของรถยนต์ในขณะเกิดเหตุใหม่⁵ นอกจากนี้ยังปรากฏว่ามีการให้โอกาสนายบอสและตัวแทนกฎหมายของนายบอสต่อสู้คดีในลักษณะที่เป็น**การประวิงคดี** (ยืดระยะเวลาการดำเนินคดี) เช่น การที่นายบอสได้ขอเลื่อนพบอัยการหลายครั้ง โดยอ้างเหตุว่า ตนเองได้ร้องขอความเป็นธรรมกับหน่วยงานต่างๆ ไว้ เช่น คณะกรรมการการกฤษฎาหมาย กระบวนการยุติธรรมและกิจการตำรวจ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.)⁶ เป็นต้น คดีนายบอสได้กลับมาอยู่ในความสนใจของประชาชน และถูกวิพากษ์วิจารณ์อย่างหนักอีกครั้งในปี 2563 เมื่อ

อัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องนายบอส เนื่องจากนายบอสและตัวแทนกฎหมายของนายบอสใช้ระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุด ว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ. 2547 ข้อ 48 เพื่อร้องขอความเป็นธรรม โดยนับตั้งแต่ปี 2556 ถึง 2562 มีการยื่นเรื่องขอความเป็นธรรมกว่าสิบครั้ง โดยการยื่นร้องขอความเป็นธรรมครั้งสุดท้ายเกิดขึ้นเมื่อวันที่ 7 ตุลาคม 2562 ทำให้กระบวนการยุติธรรมเกิดความล่าช้า มีการทบทวนสำนวนคดี และสอบสวนพยานเพิ่มเติมบ่อยครั้ง จนในที่สุด นายเนตร นาคสุข รองอัยการสูงสุด ได้ใช้พยานหลักฐานเดิมที่เคยถูกตีตกไปในอดีตกลับมาใช้ใหม่ โดยมีความเห็นว่า ผู้ต้องหาไม่ได้ขับรถเร็ว แต่รถจักรยานยนต์ของ ด.ต.วิเชียรฯ เปลี่ยนเลนกะทันหัน ทำให้นายบอสหยุดรถไม่ทัน เป็นเหตุให้ชนท้าย กรณีที่เกิดขึ้นจึงเป็นเหตุสุดวิสัย ไม่ใช่เกิดจากความประมาท ปราศจากความระมัดระวัง ทำให้คดีมีพยานหลักฐานไม่พอที่จะฟ้องนายบอส ฐานกระทำโดยประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย จนนำไปสู่คำสั่งไม่ฟ้องในที่สุด⁷ รายละเอียดปรากฏดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1

การยื่นเรื่องขอความเป็นธรรมของนายวรยุทธฯ (นายบอส)

2556

	เรื่อง	ผล	ผู้ดำรงตำแหน่ง
1 01/04/2556	ขอให้สอบปากคำพยานเพิ่มเติมเพื่อทบทวนการคำนวณความเร็ว	ยุติเรื่อง ไม่มีเหตุที่จะสอบสวนเพิ่มเติม และคดีใกล้จะขาดอายุความบางข้อหา	อัยการสูงสุด จุลสิงห์ วสันตสิงห์ รองอัยการสูงสุด อรรถพล ใหญ่สว่าง
2 17/05/2556	ขอให้สอบปากคำพยานเพิ่มเติมเพื่อทบทวนการคำนวณความเร็ว รวมถึงขอให้สอบตัวนายบอสเพิ่มเติมด้วย (แต่นายบอสไม่มา)	ยุติเรื่อง	
3 04/09/2556	ขอให้พิจารณาเพิกถอนคำสั่งที่แจ้งให้พนักงานสอบสวนขอศาลออกหมายจับ	ยุติเรื่อง	

2557

4 24/02/2557	ขอให้สอบสวนพยานเพิ่มเติม เกี่ยวกับพฤติกรรมการความเจ็บป่วยของนายบอส ในช่วงก่อน ขณะเกิดเหตุ และในวันเกิดเหตุ	ยุติเรื่อง	อัยการสูงสุด อรรถพล ใหญ่สว่าง รองอัยการสูงสุด วุฒิพงษ์ วิบูลย์วงศ์
5 21/04/2557	ขอให้สอบสวนพยานเพิ่มเติม	ยุติเรื่อง	
6 24/06/2557	ขอให้พิจารณาเพิกถอนคำสั่งที่แจ้งให้พนักงานสอบสวนขอศาลออกหมายจับ โดยขอให้รอผลการสอบสวนเพิ่มเติมก่อน	ยุติเรื่อง	

2557-2558

7 18/07/2557	ขอให้สอบสวนพยานเพิ่มเติม และขอให้สอบสวนนายบอสเพิ่มเติม (แต่นายบอสไม่มา) และขอให้ชะลอการดำเนินคดี	ยุติเรื่อง	อัยการสูงสุด ตระกูล วินิจฉัยภาค รองอัยการสูงสุด วุฒิพงษ์ วิบูลย์วงศ์
8 16/06/2558	ขอให้สอบสวนพยานเพิ่มเติม	ยุติเรื่อง พยานไม่มีน้ำหนัก เป็นเพียงคำบอกเล่า ผ่านไปเกือบ 3 ปีเพิ่งมาให้ปากคำ	

2559-2560

<p>9 12/01/2559</p>	<p>ขอให้สอบปากคำพยานเพิ่มเติมเกี่ยวกับ ความเร็วรถของนายบอส</p>	<p>ยุติเรื่อง ไม่มีพยานหลักฐานใหม่ และพยาน ไม่มีน้ำหนักเพียงพอหักล้างข้อกล่าวหาเดิม</p>	<p>อัยการสูงสุด ร.ต.ต.พงษ์นิวัฒน์ ยุทธภัณฑ์บริหาร</p> <p>รองอัยการสูงสุด นิภาพร รุจนรงค์</p>
<p>10 15/05/2559</p>	<p>ขอให้เรียกสำนวนคดีมาตรวจสอบ และ ตั้งคณะทำงานตรวจสอบสำนวนคดี</p>	<p>ยุติเรื่อง เนื่องจากพยานไม่มีน้ำหนักเพียงพอ หักล้างข้อกล่าวหาเดิม</p>	
<p>11 23/12/2559</p>	<p>ความเร็วของรถยนต์นายบอส</p>	<p>ยุติเรื่อง</p>	
<p>12 06/03/2560</p>	<p>ขอให้เรียกสำนวนของคณะกรรมการ สนช. มาพิจารณาประกอบเพื่อมีคำสั่ง ในคดีให้ไม่ฟ้อง</p>	<p>ยุติเรื่อง โดยรองอัยการสูงสุดนิภาพร เสนอให้อัยการสูงสุดพิจารณาออกคำสั่ง เนื่องจากถูกฝ่ายผู้ต้องหาร้องเรียนว่า ไม่ส่งคดีให้อัยการสูงสุด ร.ต.ต.พงษ์นิวัฒน์ เห็นว่า เนื่องจากคดีนี้อยู่ในความสนใจของ ประชาชนเป็นอย่างยิ่ง ประกอบกับได้ให้ ความเป็นธรรมกับผู้ต้องหาตลอดมาเป็น เวลาเนิ่นนานแล้ว จึงมีคำสั่งให้ “ยุติเรื่อง ร้องขอความเป็นธรรม” และให้นำตัวผู้ ต้องหาไปฟ้อง หากผู้ต้องหาเรียกร้องขอความเป็น ธรรมมาอีก ให้แยกพิจารณาโดยไม่ต้อง รอฟังผลร้องขอความเป็นธรรม</p>	

2561

<p>13 19/02/2561</p>	<p>ขอให้สอบสวน สมาชิก สนช. ในประเด็น ที่นายบอสร้องขอความเป็นธรรมต่อคณะ กรรมาธิการ</p>	<p>ยุติเรื่อง</p>	<p>อัยการสูงสุด เข็มชัย ชูติวงศ์</p> <p>รองอัยการสูงสุด วัฒน์ชัย คุ่มวงศ์ดี</p>
---------------------------------	---	-------------------	---

2562

<p>14 07/10/2562</p>	<p>ขอให้สอบ พลาอากาศโทจักรกฤษ ถนอมกุลบุตร และนายจรรยาชาติ มาดทอง ประเด็นความเร็ว ในขณะที่ขับซีรยยนต์ของบอส</p>	<p>รองอัยการสูงสุด นายเนตร นาคสุข ได้ใช้ พยานหลักฐานเดิมที่เคยถูกตัดไปในอดีต กลับมาใช้ใหม่ โดยมีความเห็นว่า ผู้ต้องหา ไม่ได้ขับรถเร็ว แต่รถจักรยานยนต์ของ ด.ต.วิเชียร เปลี่ยนเลนกะทันหัน ทำให้นาย บอสเบรครถไม่ทัน เป็นเหตุให้ชนท้าย กรณี ที่เกิดขึ้นจึงเป็นเหตุสุดวิสัย ไม่ใช่เกิดจาก ความประมาท ปราศจากความระมัดระวัง คดีมีพยานหลักฐานไม่พอฟ้อง สั่งไม่ฟ้อง นายบอส ฐานกระทำโดยประมาทเป็นเหตุ ให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย</p>	<p>อัยการสูงสุด วงศ์สกุล กิตติพรหมวงศ์</p> <p>รองอัยการสูงสุด เนตร นาคสุข</p>
---------------------------------	--	---	---

กระแสกดดันของสังคม

ต่อมาเมื่อสำนักงานตำรวจแห่งชาติแถลงข่าวเห็นพ้องกับคำสั่งไม่ฟ้องของอัยการ โดย พล.ต.ท. เพิ่มพูน ชิดชอบ รอง ผบ.ตร. ไม่แย้งคำสั่งดังกล่าว เป็นผลให้คำสั่งไม่ฟ้องเสร็จเด็ดขาด ตาม ป.วิอาญา มาตรา 145/1 นำไปสู่การเพิกถอนหมายจับนายบอสทั้งหมด⁸ จึงทำให้เกิดกระแสวิพากษ์วิจารณ์อย่างกว้างขวาง กระแสสังคมที่รุนแรงเรียกร้องให้ทั้งสององค์กรชี้แจงให้ชัดเจนถึงการยุติการดำเนินคดีกับนายบอส นพ.แท้จริง ศิริพานิช เลขาธิการมูลนิธิเมาไม่ขับได้ทำหนังสือถึงอัยการสูงสุด⁹ “ขอให้ชี้แจงเหตุผลการไม่แย้งคำสั่งของพนักงานอัยการ กรณีมีคำสั่งไม่ฟ้องนายวรยุทธ” ทำให้ส่งแรงกระเพื่อมที่สำคัญต่อกระบวนการยุติธรรมของคดีนี้ นอกจากนี้ ยังมีความเคลื่อนไหวขององค์กรและบุคคลต่างๆ มากมาย ที่เรียกร้องความยุติธรรมของคดีดังกล่าวและการตรวจสอบหน่วยงานด้านการยุติธรรมของรัฐ ดังเช่น กรณีที่นายวีระ สมความคิด เลขาธิการเครือข่ายประชาชนต้านคอร์รัปชัน (คปต.) ได้ทำจดหมายเปิดผนึกถึงนายกรัฐมนตรี ขอให้ตรวจสอบและลงโทษผู้กระทำความผิดที่ช่วยเหลือนายวรยุทธฯ ไม่ให้ได้รับโทษตามกฎหมาย¹⁰ ไม่เพียงเท่านั้น ยังมีแรงกดดันจากทั้งสื่อมวลชนกระแสหลักและสื่อสังคมออนไลน์ที่พร้อมใจกันเรียกร้องไปยังนายกรัฐมนตรีให้ดำเนินการกับกรณีนายบอสอย่างตรงไปตรงมาอีกด้วย

กระแสกดดันอย่างต่อเนื่องทำให้ในที่สุด นายกรัฐมนตรี ได้ตั้งคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย กรณีคำสั่งไม่ฟ้องคดีอาญาที่อยู่ในความสนใจของประชาชน โดยมีนายวิชา มหาคุณ เป็นประธาน เพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงคดีนายบอส และได้ผลสรุปออกมาว่า “มีการร่วมมือกันอย่างเป็นระบบของเจ้าพนักงานในกระบวนการยุติธรรม เจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ทนายความ พยาน และบุคคลทั่วไป ในการเข้าแทรกแซงกระบวนการยุติธรรมมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ช่วงเริ่มต้นของการดำเนินคดีจนถึงปัจจุบัน โดยใช้ช่องโหว่ของกฎหมายใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบ

ภาพ: <https://www.benarnews.org/thai/news/TH-redbull-heir-folo-10072020145255.html>

“นายบอส” เดินทางเข้าพบเจ้าหน้าที่ตำรวจ สน. ทองหล่อ หลังจากขับรถชนเจ้าหน้าที่ตำรวจเสียชีวิตบนถนนสุขุมวิท

ใช้อิทธิพลบังคับ และการสร้างพยานหลักฐานอันเป็นเท็จ เพื่อช่วยเหลือผู้ต้องหาให้รอดพ้นจากการถูกดำเนินคดีตามกฎหมาย”¹¹

คณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายฯ ที่มีนายวิชา มหาคุณ เป็นประธาน ได้เสนอให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการในประเด็นการร้องขอความเป็นธรรม โดยให้วางหลักเกณฑ์ให้ผู้เสียหาย หรือผู้ต้องหาร้องขอด้วยตนเอง โดยการมาร้องฯ ต้องระบุเหตุผลและพยานหลักฐานให้ครบถ้วน และในกรณีร้องขอความเป็นธรรมมากกว่าหนึ่งครั้ง จะกระทำได้อีกเมื่อมีพยานหลักฐานใหม่ที่ไม่เคยนำเสนอมาก่อน¹² เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นได้ว่าการร้องขอความเป็นธรรมในชั้นพนักงานอัยการมีความสำคัญ เพื่อให้โอกาสแก่ทุกฝ่ายในการแสดงความบริสุทธิ์กับพนักงานอัยการ และเป็นกระบวนการที่อาจช่วยมิให้เกิดการฟ้องคดีเพื่อกลั่นแกล้งกันได้ อย่างไรก็ตาม หากเปิดโอกาสให้ใช้ช่องทางร้องขอความเป็นธรรมในการประวิงคดี หลักการในการให้มีการร้องขอความเป็นธรรมได้ก็จะถูกบิดเบือน ดังนั้น ข้อเสนอของคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายฯ จึงเป็นข้อเสนอที่มีเหตุและผลอย่างยิ่ง

การแทรกแซงกระบวนการ ยุติธรรมในสังคมไทย

ผลการตรวจสอบดังกล่าวทำให้มีการทบทวนคดีอีกครั้งหนึ่ง โดยอัยการสูงสุดได้มีคำสั่งที่ 1400/2563 ลงวันที่ 4 สิงหาคม 2563 ตั้งคณะทำงานพิจารณาสำนวนคดีดังกล่าว ตาม ป. วิอาญามาตรา 147 โดยมี นายอิทธิพร แก้วทิพย์ รองอธิบดีอัยการ สำนักงานคดีอาญา เป็นหัวหน้าคณะทำงาน ต่อมาเมื่อวันที่ 10 สิงหาคม คณะทำงาน ได้มีคำสั่งให้พนักงานสอบสวน สน. ทองหล่อ ทำการสอบสวนเพิ่มเติมหลายประเด็น และต่อมา ในวันที่ 18 กันยายน 2563 คณะทำงานฯ ได้ร่วมกันพิจารณาสำนวนพร้อมผลสอบสวนเพิ่มเติมทั้งหมดแล้วมีความเห็นโดยเอกฉันท์ ดังนี้¹³

1

คดีปรากฏพยานหลักฐานใหม่และเป็นพยานสำคัญแก่คดีซึ่งน่าจะทำให้ศาลลงโทษผู้ต้องหาได้ จึงสั่งฟ้องนายวรยุทธหรือบอส อยู่วิทยา ผู้ต้องหา ในข้อหา ขับรถโดยประมาท เป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตายตาม ป.อาญา มาตรา 291 โดยแจ้งให้พนักงานสอบสวนนำตัวนายวรยุทธฯ มาเพื่อฟ้องต่อไป

2

คดีมีพยานหลักฐานทั้งปรากฏในสำนวนอยู่เดิมและได้จากการสอบสวนเพิ่มเติม แน่นแฟ้น มั่นคง ว่าขณะเกิดเหตุ ผู้ต้องหาเสพโคเคนอันเป็นยาเสพติดให้โทษประเภทที่ 2 จึงเห็นควรสั่งฟ้องนายวรยุทธฯ ผู้ต้องหา ในข้อหาเสพยาเสพติดให้โทษประเภทที่ 2 (โคเคนหรือโคคาอิน) โดยผิดกฎหมาย ตาม พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 58, 91

เป็นที่รู้กันทั่วไปว่า ประเทศไทยมีกฎหมายจำนวนมาก ดังนั้นในเชิงทฤษฎี ปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมจึงสามารถหาทางออกโดยการใช้อำนาจรัฐเพื่ออำนวยความยุติธรรมได้ แต่ปัญหาในกระบวนการยุติธรรมที่ใหญ่กว่าตัวบทกฎหมาย คือ การบังคับใช้กฎหมาย (law enforcement) ด้วยความยุติธรรม (just) มีประสิทธิภาพ (effective) และตรวจสอบได้ (accountable) ที่สำคัญคือการบังคับใช้กฎหมายของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมต้องตรวจสอบได้โดยประชาชน (accountable to the people) มิใช่บังคับใช้กฎหมายเพียงเพื่อให้ตอบโจทก์ผู้บังคับบัญชา (answerable to the superior) เท่านั้น

หน่วยงานต้นทางของกระบวนการยุติธรรมไม่ว่าจะเป็นสำนักงานตำรวจแห่งชาติ หรือองค์กรอัยการ ล้วนมีบทบาทที่สำคัญยิ่งต่อการอำนวยความยุติธรรม เพราะหน่วยงานเหล่านี้มีอำนาจในการใช้ “ดุลยพินิจ” เพื่อค้นหาความจริง รวบรวมเอกสาร พยานหลักฐาน และสอบสวนผู้ที่เกี่ยวข้อง การใช้ดุลยพินิจของหน่วยงานเหล่านี้ในการดำเนินการสิ่งต่างๆ ข้างต้นต้องอยู่บนพื้นฐานของ “การกระทำโดยสุจริต” (act in good faith) อย่างไรก็ตาม ในความเป็นจริงกลับพบว่า การบังคับใช้กฎหมายผ่านดุลยพินิจในการดำเนินคดีในขั้นตอนต่างๆ กลับถูกแทรกแซงด้วยอิทธิพลของเครือข่าย “ระบบอุปถัมภ์” (patronage) รวมทั้งวงจรอุบาทว์ของ “การขัดกันแห่งผลประโยชน์” (conflict of interest) ของเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้อง ในมุมหนึ่งความเกรงใจทำให้เจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายเกิดความเห็นอกเห็นใจผู้ที่มีพระคุณ หรือผู้ที่ให้ผลประโยชน์กับตนหรือกลุ่มของตน ในอีกด้านหนึ่ง เจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายอาจเกรงกลัวอำนาจและอิทธิพลของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับคดี หากตนไม่ยอมปฏิบัติตาม¹⁴

ที่ผ่านมาสังคมมักจับจ้องการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบในชั้นของตำรวจ แต่ในคดีของนายบอส จะเห็นได้ว่า การทำหน้าที่ของพนักงานอัยการเองก็นำไปสู่ความเคลือบแคลงสงสัยได้มาก ในระบบกฎหมายของไทยนั้น พนักงานอัยการมีอำนาจในการ

สิ่งคืดตาม “หลักการดำเนินคดีอาญาตามดุลพินิจ” (opportunity principle) ซึ่งถือว่่าเป็นหลักการที่มีความยืดหยุ่นมากกว่าการสิ่งคืดตาม “หลักกฎหมาย” (legality principle) เพราะหลักดุลพินิจให้อำนาจพนักงานอัยการในการพินิจพิจารณาสิ่งต่าง ๆ ประกอบการพิจารณาสิ่งคืดของตนมากกว่าหลักกฎหมาย¹⁵ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 248 วรรคสอง บัญญัติว่า “พนักงานอัยการมีอิสระในการพิจารณาสิ่งคืดและการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปโดยรวดเร็ว เทียงธรรม และปราศจากอคติทั้งปวง และไม่ให้อือว่่าเป็นคำสั่งทางปกครอง” อย่างไรก็ตาม การใช้อำนาจดุลพินิจของพนักงานอัยการในหลายระดับและหลายมิติ ไม่ว่าจะเป็นการใช้ดุลพินิจในการสั่งไม่ฟ้อง การใช้ดุลพินิจในการยอมรับคำร้องขอความเป็นธรรมมีหลักเกณฑ์ที่กว้างเกินไป และยังไม่มีการตรวจสอบที่มากเพียงพอ

การตรวจสอบการใช้ดุลพินิจของพนักงานอัยการในการสิ่งคืดก็เป็นอีกประเด็นสำคัญ และสมควรได้รับการพิจารณา เพราะหากการสิ่งคืดในคดีใดคดีหนึ่งที่ไม่ได้รับความสนใจจากสาธารณชน หรือจากสื่อมวลชนเช่นคดีของนายบอส ความยุติธรรมในการสิ่งคืดอาจถูกบั่นทอนลงก็เป็นได้ ในปัจจุบันยังไม่มีกฎระเบียบ หรือกลไกเพื่อตรวจสอบการใช้ดุลพินิจในการสิ่งคืดโดยตรง นั่นหมายความว่า หากฝ่ายใดไม่เห็นด้วยกับการสิ่งคืดของพนักงานอัยการและต้องการโต้แย้ง ก็จะต้องมีเหตุและหลักฐานมากเพียงพอว่าการสิ่งคืดนั้นไม่ชอบด้วยกฎหมาย เช่น การสิ่งคืดของพนักงานอัยการมีเหตุมาจากการทุจริต อย่างไรก็ตาม ในบางครั้งเหตุของการไม่เห็นด้วยกับคำสั่งไม่ฟ้องคดีอาจมิได้เกิดจากการที่พนักงานอัยการกระทำการไม่สุจริต แต่อาจเกิดจากการรับฟังหรือพิจารณาพยานหลักฐานไม่สมบูรณ์ด้วย ดังนั้นการวางระเบียบ หรือการสร้างกลไกตรวจสอบการสั่งไม่ฟ้องโดยตรงโดยเฉพาะกับกรณีการสั่งไม่ฟ้องในคดีที่มีโทษสูง หรือคดีเกี่ยวพันกับบุคคลผู้มีชื่อเสียง หรือมีอิทธิพล จะเป็นอีกหนึ่งทางออกในการแก้ไขปัญหาได้ อย่างไรก็ตาม ประเด็นการตรวจสอบการสิ่งคืดนี้ยังต้องมีการศึกษาวิจัยเพื่อความรอบคอบ และไม่ทำให้เกิดภาระมากเกินไปจนสมควรแก่การปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานอัยการ หรือการดำเนินการของกระบวนการยุติธรรมเช่นกัน

บทส่งท้าย กรณีการปิดเบื้อนคดีดัง

คดีบอส เป็นตัวอย่างของการปิดเบื้อนคดีดังระดับชาติ จนสันคือนความน่าเชื่อถือของระบบยุติธรรมไทย นับตั้งแต่เกิดเหตุในปี 2555 จนถึงปี 2564 เป็นระยะเวลาเกือบ 10 ปี การดำเนินคดีต่อนายบอสกลับ “ปิดเบื้อน” และล่าช้าจนข้อหาบางส่วนขาดอายุความ ทำให้เกิดกระแสวิพากษ์วิจารณ์ถึงความไม่ชอบมาพากลของคดีนี้ และกระบวนการสอบสวนของทั้งตำรวจและอัยการอย่างกว้างขวาง คณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย ที่มีนายวิชา มหาคุณ เป็นประธาน พบว่าคดีนี้มีการร่วมมือกันอย่างเป็นระบบของเจ้าพนักงานในกระบวนการยุติธรรม เจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ทนายความ พยาน และบุคคลทั่วไป ในการเข้าแทรกแซงกระบวนการยุติธรรมอย่างต่อเนื่อง โดยใช้ช่องโหว่ของกฎหมายใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบ ใช้อิทธิพลบังคับ และสร้างพยานหลักฐานอันเป็นเท็จ ดังนั้น จึงควรแก้ไขเพิ่มเติมระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดเรื่องการร้องขอความเป็นธรรม โดยให้วางหลักเกณฑ์ให้ผู้เสียหาย หรือผู้ต้องหาร้องขอด้วยตนเอง และในกรณีร้องขอความเป็นธรรมมากกว่าหนึ่งครั้ง จะกระทำได้อีกเมื่อมีพยานหลักฐานใหม่ที่ไม่เคยนำเสนอมาก่อน นอกจากนี้ ควรมีการวางระเบียบ หรือการสร้างกลไกตรวจสอบการสั่งไม่ฟ้องโดยตรงโดยเฉพาะกับกรณีการสั่งไม่ฟ้องในคดีที่มีโทษสูง หรือคดีเกี่ยวพันกับบุคคลผู้มีชื่อเสียง หรือมีอิทธิพล จะเป็นอีกหนึ่งทางออกในการแก้ไขปัญหาได้